

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรม

ในการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มวิชาทางเศรษฐศาสตร์ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ในครั้งนี้ คณะผู้วิจัย ได้รวบรวมแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับจิตวิทยาการศึกษา
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมนิยม
3. แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมวจา
4. แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้โดยการค้นคว้าด้วยตนเอง
5. แนวคิดเกี่ยวกับอ้อมโนทัศน์
6. หลักของการประเมินผล
7. องค์ประกอบองค์ที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
9. นิยามศัพท์

1. แนวคิดเกี่ยวกับจิตวิทยาการศึกษา

1.1 ความสำคัญของจิตวิทยาการศึกษา

วิชาจิตวิทยาการศึกษาสามารถช่วยครูได้ในเรื่องต่อไปนี้

1. ช่วยครูให้รู้จักลักษณะนิสัยของนักเรียนที่ครูต้องสอน โดยทราบหลักพัฒนาการทั้งทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และบุคลิกภาพเป็นส่วนรวม

2. ช่วยให้ครูมีความเข้าใจพัฒนาการทางบุคลิกภาพบางประการของนักเรียน เช่น อ้อมโนทัศน์ ว่าเกิดขึ้นได้อย่างไร และเรียนรู้ถึงบทบาทของครูในการที่จะช่วยนักเรียนให้มีอ้อมโนทัศน์ที่ดี และถูกต้องได้อย่างไร

3. ช่วยให้ผู้ครุมีความเข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อจะได้ช่วยนักเรียนเป็นรายบุคคลให้พัฒนาตามศักยภาพของแต่ละบุคคล

4. ช่วยให้ผู้ครุรู้วิธีจัดสภาพแวดล้อมของห้องเรียนให้เหมาะสมแก่วัยและขั้นพัฒนาการของนักเรียน เพื่อจูงใจให้นักเรียนมีความสนใจและอยากจะเรียนรู้

5. ช่วยให้ผู้ครุทราบถึงตัวแปรต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน เช่น แรงจูงใจ อึดทนโหดสนั และ การตั้งความคาดหวังของครุที่มีต่อนักเรียน

6. ช่วยครุในการเตรียมการสอนวางแผนการเรียน เพื่อทำให้การสอนมีประสิทธิภาพ สามารถช่วยให้นักเรียนทุกคนเรียนรู้ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล โดยคำนึงถึงหัวข้อต่อไปนี้

6.1 ช่วยครุเลือกวัตถุประสงค์ของบทเรียน โดยคำนึงถึงลักษณะนิสัยและความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียนที่จะต้องสอน และสามารถที่จะเขียนวัตถุประสงค์ให้นักเรียนเข้าใจว่าสิ่งที่ครุคาดหวังให้นักเรียนเรียนรู้มีอะไรบ้าง โดยถือว่าวัตถุประสงค์ของบทเรียนคือสิ่งที่จะช่วยให้นักเรียนทราบว่า เมื่อจบบทเรียนแล้วนักเรียนจะสามารถทำอะไรได้บ้าง

6.2 ช่วยครุในการเลือกหลักการสอนและวิธีสอนที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงลักษณะนิสัยของนักเรียนและวิชาที่สอน และกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน

6.3 ช่วยครุในการประเมินไม่เพียงแต่เฉพาะเวลาครุได้สอนจนจบบทเรียนเท่านั้นแต่ใช้ประเมินความพร้อมของนักเรียนก่อนสอน ในระหว่างที่ทำการสอน เพื่อจะทราบว่านักเรียนมีความก้าวหน้าหรือมีปัญหาในการเรียนรู้อะไรบ้าง

7. ช่วยครุให้ทราบหลักการและทฤษฎีของการเรียนรู้ที่นักจิตวิทยา ได้พิสูจน์แล้วว่า ได้ผลดี เช่น การเรียนรู้จากการสังเกตหรือการเลียนแบบ

8. ช่วยครุให้ทราบถึงหลักการสอนและวิธีสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งพฤติกรรมของครุที่มีการสอนอย่างมีประสิทธิภาพว่ามีอะไรบ้าง เช่น การใช้คำถาม การให้แรงเสริม และการทำตนเป็นต้นฉบับ

9. ช่วยครูให้ทราบว่านักเรียนที่มีผลการเรียนดีไม่ได้เป็นเพราะระดับเนื้อหาวิชาเพียงอย่างเดียว แต่มีองค์ประกอบอื่นๆ เช่น แรงจูงใจ ทักษะคิดหรืออึดทนโน้ทนซ์ของนักเรียนและความคาดหวังของครูที่มีต่อนักเรียน

10. ช่วยครูในการปกครองชั้นและการสร้างบรรยากาศของห้องเรียน ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ และเสริมสร้างบุคลิกภาพของนักเรียน ครูและนักเรียนมีความรักและไว้วางใจซึ่งกันและกัน นักเรียน ต่างก็ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำให้ห้องเรียนเป็นสถานที่ที่ทุกคนมีความสุขและนักเรียนรักโรงเรียน อยากมาเรียน

เนื่องจากการศึกษามีบทบาทสำคัญในการช่วยให้เยาวชนพัฒนาการทั้งทางด้านเนื้อหาวิชา และทางบุคลิกภาพ เพื่อช่วยให้เยาวชนมีความสำเร็จในชีวิต ทุกประเทศจึงหาทางส่งเสริมการศึกษา ให้มีคุณภาพ มีมาตรฐานความเป็นเลิศ ความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาการศึกษาจึงสำคัญในการช่วยทั้งครูและนักการศึกษาผู้มีความรับผิดชอบในการปรับปรุง หลักสูตรและการเรียนการสอน (พรรรณี ชูทัย เจนจิต, 2545)

1.2 ทฤษฎีการเรียนรู้ของบันดูราและการประยุกต์ในการเรียนการสอน

นักจิตวิทยาได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการสอนวิชาการต่างๆ และทักษะทางสติปัญญาโดยใช้หลักการของการเรียนรู้โดยการสังเกต ปรากฏว่าผลของการวิจัยแสดงว่าหลักการเรียนรู้โดยการสังเกตนำมาใช้ประยุกต์ทางการเรียนการสอนได้ ซิมเมอแมนและคลีเฟลด์ ได้ทดลองสอนนักเรียนวัยอนุบาลให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียงลำดับสิ่งของที่มีความยาวแตกต่างกัน ไม้อันยาวที่สุดไปถึงอันสั้นที่สุด โดยการแบ่งเด็กเป็น 3 กลุ่ม เด็กกลุ่มที่หนึ่งไม่มีตัวแบบแสดงเป็นตัวอย่างใช้เป็นกลุ่มควบคุม อีกสองกลุ่มมีตัวแบบแต่ตัวแบบของกลุ่มหนึ่งได้รับการสอนโดยใช้หลักการของการเรียนรู้โดยการสังเกต เป็นต้นว่า ก่อนจะสอนครูจะต้องกระตุ้นให้นักเรียนมีความใส่ใจ เช่น บอกนักเรียนว่าให้ตั้งใจดูการแสดงของครู ในขณะที่ครูแสดงให้นักเรียนดู ครูใช้คำอธิบายประกอบและขณะเดียวกันแนะนำวิธีช่วยความจำให้แก่เด็ก เป็นต้นว่า เมื่อเรียงไม้จากยาวที่สุดไปสั้นที่สุดแล้วจะเปรียบเทียบขึ้นบันได เมื่อถึงขั้นนี้ให้นักเรียนเรียงลำดับไม้ความยาวต่างๆ กัน ครูควรจะให้ข้อมูลย้อนกลับมานักเรียนทราบว่าทำได้ดีหรือไม่ดี นอกจากนี้สอนให้นักเรียนรู้จักประเมินผลการกระทำของตนเอง เพื่อนักเรียนได้มีการควบคุมกิจกรรมการเรียนรู้ของตนเอง (Self-

Regulation) เกิดความพอใจในผลงานของตนและนำไปสู่แรงจูงใจภายในตนเอง (Self-Motivation) (พรรณี ชูทัย เจนจิต, 2545)

1.3 การเรียนรู้โดยการสังเกตและการเรียนการสอน

ในห้องเรียน ครูเป็นต้นแบบที่มีอิทธิพลต่อนักเรียน นักเรียนแต่ละคนเป็นทั้งผู้สังเกตและต้นแบบ นักเรียนบางคนเป็นต้นแบบที่มีอิทธิพลมาก เพราะมีคุณลักษณะของต้นแบบที่ดีรวมทั้งลักษณะที่คล้ายคลึงกับนักเรียนคนอื่นเพราะมีอายุรุ่นราวคราวเดียวกัน แต่พฤติกรรมที่เรียนรู้จากเพื่อนบางครั้ง ก็มีทั้งพฤติกรรมที่ดีและไม่ดี ฉะนั้นความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีการเรียนรู้โดยการสังเกตหรือการเลียนแบบจึงมีความสำคัญมากสำหรับครู เพราะนอกจากครูจะใช้เป็นประโยชน์ในการสอนโดยครูเองเป็นต้นแบบแล้ว ครูอาจจะใช้เป็นประโยชน์ในการสอนโดยครูเองเป็นต้นแบบแล้ว ครูอาจจะใช้ความรู้เกี่ยวกับการเรียนรู้ โดยการสังเกตช่วยนักเรียนให้เป็นทั้งตัวและผู้เรียนที่มีคุณค่า

สำหรับครูเองนอกจากจะสอนนักเรียนด้านวิชาการแล้วครูยังเป็นต้นแบบของนักเรียนในด้านพฤติกรรมทางสังคม เพราะหน้าที่ครูที่สำคัญอย่างหนึ่งก็คือเป็นผู้สอนนักเรียนให้มีพฤติกรรมตามที่สังคม ได้ตั้งความคาดหวังไว้เพื่อนักเรียนจะได้มีพัฒนาการด้านบุคลิกภาพที่เป็นที่ยอมรับของสังคม นอกจากนี้ครูจะต้องระลึกเสมอว่าการเรียนรู้ด้วยการเลียนแบบเกิดขึ้นเสมอ แม้ว่าครูจะไม่ได้มีจุดประสงค์ให้นักเรียนเลียนแบบก็ตาม ฉะนั้นถ้าหากครูจะพยายามทำรายการพฤติกรรมทางสังคม ที่ครูอยากจะปลูกฝังให้นักเรียน เป็นต้นว่า พฤติกรรมเสริมสร้างสังคม (Prosocial Behaviro) ต่างๆ เช่น การมีน้ำใจ การให้ความร่วมมือกับผู้อื่นช่วยเหลือผู้อื่น ความเมตตากรุณา ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การรู้จักความเกรงใจผู้อื่น เอาใจเขามาใส่ใจเรา พฤติกรรมเหล่านี้ควรจะเป็นพฤติกรรมที่ครูตั้งเป้าหมายไว้ในใจและแสดงตนเป็นตัวอย่างและสนับสนุน เช่น ให้รางวัลหรือแรงเสริมเวลาที่นักเรียนในห้องแสดงพฤติกรรมทางสังคมตามที่ครูตั้งเป้าหมายไว้สำหรับการใช้หลักการการเรียนรู้ โดยการสังเกตในการสอนวิชาต่างๆ นั้น พฤติกรรมก็ได้ใช้อยู่แล้ว เพราะครูเป็นผู้แสดงตัวอย่างอยู่แล้ว ความรู้เกี่ยวกับผลการวิจัย เรื่องการเรียนรู้โดยการสังเกตจะช่วยครูว่าจะแสดงอย่างไร นักเรียนจึงจะเรียนรู้ได้ดีและมีประสิทธิภาพ ก่อนที่จะกล่าวถึงตัวอย่างที่นักจิตวิทยาได้ทำการทดลองโดยนำหลักการเกี่ยวกับการเรียนรู้โดยการสังเกตไปประยุกต์ใช้ในการสอนด้านวิชาการจะขอสรุปหลักการต่างๆ ที่สำคัญเกี่ยวกับทฤษฎีการเรียนรู้โดยการสังเกตที่ครูควรจะทราบเพื่อนำไปใช้ในการสอนดังต่อไปนี้

- 1) ผู้เรียนจะต้องมีความใส่ใจ (Attention) ที่จะสังเกตตัวแบบ ไม่ว่าจะเป็นการแสดง โดยตัวแบบจริงหรือ ตัวแบบสัญลักษณ์ ถ้าเป็นการอธิบายด้วยคำพูดผู้เรียนก็ต้องตั้งใจฟังหรือถ้า จะต้องอ่านคำอธิบายก็ต้องมีความตั้งใจที่จะอ่าน
- 2) ผู้เรียนจะต้องเข้ารหัสหรือบันทึกสิ่งที่สังเกตหรือสิ่งที่รับรู้ไว้ในความจำระยะ ยาว
- 3) ผู้เรียนจะต้องมีโอกาสดังแสดงพฤติกรรมเหมือนตัวแบบและควรจะทำซ้ำเพื่อจะ ให้จำได้
- 4) ผู้เรียนจะต้องรู้จักประเมินพฤติกรรมของตนเองโดยใช้เกณฑ์ (Criteria) ที่ตั้งขึ้น ด้วยตนเองหรือโดยบุคคลอื่น (บุญชม ศรีสะอาด, 2540)

2. ทฤษฎีแรงจูงใจ

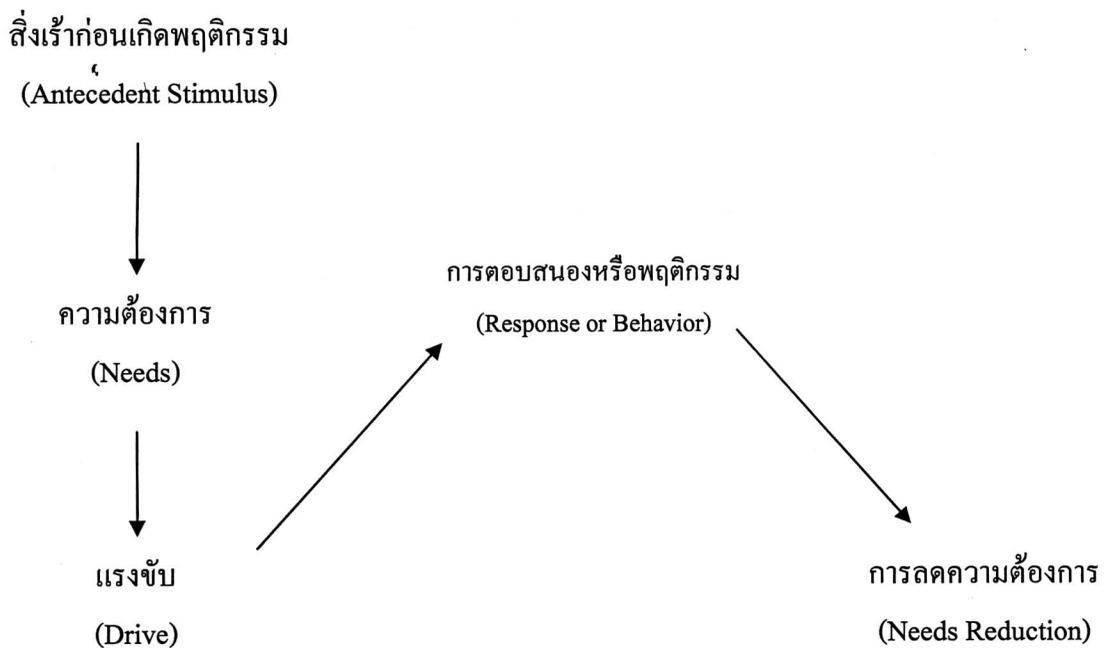
ทฤษฎีแรงจูงใจที่นักจิตวิทยาใช้อธิบายพฤติกรรมในปัจจุบันมี 3 ทฤษฎี คือ ทฤษฎี พฤติกรรมนิยม ทฤษฎีมนุษยนิยมและทฤษฎีพุทธิปัญญานิยม ทั้งสามทฤษฎีมีบทบาทสำคัญใน การศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ แต่เนื่องจากพฤติกรรมของมนุษย์ค่อนข้างซับซ้อน จึงมีมี ทฤษฎีหนึ่งสามารถอธิบายพฤติกรรมได้ทุกอย่าง จึงจำเป็นจะต้องเรียนรู้ทั้ง 3 ทฤษฎี ก่อนที่จะมี ทฤษฎีแรงจูงใจนักจิตวิทยา ได้อธิบายพฤติกรรมโดยใช้สัญชาตญาณ ซึ่งหมายถึง สิ่งที่ติดตัวมา ตั้งแต่กำเนิด ไม่ต้องเรียนรู้ ถือว่าสัญชาตญาณเป็นแรงขับที่ทำให้อินทรีย์แสดงพฤติกรรมแตกต่าง ไปในสภาพการณ์ต่างๆ กัน แม็คดูอัลปี นักจิตวิทยาชาวอเมริกัน เป็นผู้ใช้ทฤษฎีสัญชาตญาณการ อยากรู้อยากเห็น การสืบพันธุ์ และการหนีภัยอันตราย เป็นต้น ต่อมาเมื่อผู้คิดตั้ง ชื่อสัญชาตญาณขึ้นอีกมากมายจนไม่มีความหมาย และไม่ได้ช่วยให้เข้าใจพฤติกรรม ทฤษฎี สัญชาตญาณจึงไม่มีผู้นิยมใช้อีกต่อไป

ฟรอยด์ นักจิตวิทยาวิเคราะห์ ได้แบ่งสัญชาตญาณออกเป็น 2 ชนิด คือ สัญชาตญาณเพื่อ การดำรงชีวิต ซึ่งเป็นแรงขับทางเพศเพื่อการสืบพันธุ์ และสัญชาตญาณเพื่อความตาย เป็นแรงขับ ให้แสดงพฤติกรรมก้าวร้าว อาจจะแสดงออกโดยการทำลายตนเองหรือมีพฤติกรรมก้าวร้าวต่อ ผู้อื่น ฟรอยด์กล่าวว่าแรงขับทั้ง 2 อย่างมักจะถูกเก็บกดไว้ในจิตไร้สำนึก เนื่องจากการอบรมสั่ง สอนของบิดามารดา ไม่ให้แสดงออก ฟรอยด์ เป็นคนแรก ที่อธิบายพฤติกรรมด้วยแรงขับในจิตได้ สำนึก (บุญชม ศรีสะอาด, 2540)

สำหรับทฤษฎีแรงจูงใจที่นักจิตวิทยาใช้อธิบายพฤติกรรมมีรายละเอียดดังนี้

2.1 ทฤษฎีพฤติกรรมนิยม

นักจิตวิทยาพฤติกรรมนิยม ได้สร้างทฤษฎีแรงจูงใจโดยถือหลักของความสมดุลที่กล่าวว่า โดยธรรมชาติแล้วมนุษย์เราแสวงหาสถานภาพสมดุลอยู่เสมอ หรือมีความโน้มเอียงที่รักษาความคงตัวภายใน เป็นต้นว่า เวลาหิวน้ำตาลในเลือดลดลงทำให้มนุษย์เราแสวงหาอาหารรับประทาน ความหิวเป็นแรงจูงใจให้เกิดพฤติกรรมทฤษฎีนี้ ฮัล ให้ชื่อว่า “ทฤษฎีลดแรงจูงใจ” และมีคำอธิบายดังต่อไปนี้



ภาพประกอบ 2 แสดงทฤษฎีลดแรงจูงใจ

สิ่งเร้าก่อนเกิดพฤติกรรมหมายถึงสภาวะที่เกิดการขาด ทำให้เกิดความต้องการและเป็นแรงจูงใจกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมสนองตอบ และทำให้มีการลดความต้องการ ตัวอย่าง เช่น วันหนึ่งนิสิตนักศึกษาบางคนไม่ได้รับประทานข้าวเช้าก่อนมามหาวิทยาลัย และเผชิญมีการประชุมตอนเที่ยง ถึง 13.00 น. จะเห็นว่านิสิตนักศึกษาบางคนเดินออกจากห้องประชุมก่อนเลิกแล้วไปโรงอาหารหาอะไรรับประทาน ถ้าจะอธิบายโดยใช้ทฤษฎีลดแรงจูงใจของ ฮัล ข้างบนนี้ สิ่งเร้าก่อนเกิดพฤติกรรมคือสภาพการขาดอาหารของนิสิตนักศึกษาเป็นเวลาหลายชั่วโมง ดังนั้นเมื่อถึงเวลาอาหารกลางวันจึงมีความต้องการคือความหิว ความต้องการนี้เป็นแรงจูงใจหรือแรงกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรม คือ การ

ลูกออกจากห้องประชุมไปโรงอาหารเพื่อซื้ออาหารรับประทาน และเมื่อรับประทานแล้วเกิดการลดความต้องการ ความหิวเป็นแรงขับ หรือแรงงูใจ

ฮัล ดอลลาร์ด และมิลเลอร์ ได้แบ่งแรงขับหรือแรงงูใจ ออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. แรงงูใจทางสรีระ (Physiological Motives) แรงงูใจประเภทนี้ประกอบด้วยความหิว ความกระหาย และความต้องการทางเพศ

2. แรงงูใจทางจิตวิทยา (Psychological Motives) ซึ่งเป็นแรงงูใจที่เกิดจากการเรียนรู้ ตัวอย่างเช่น แรงงูใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงงูใจที่อยากจะเป็นส่วนหนึ่งของหมู่ เป็นต้น เมอร์เรย์ ได้สร้าง ทฤษฎีความต้องการ โดยถือว่า ความต้องการเป็นพื้นฐานที่จะทำให้เกิดแรงขับหรือแรงงูใจ ซึ่งเป็นผลให้มนุษย์เราแสดงพฤติกรรมไปในทิศทางที่จะนำไปสู่เป้าหมาย เมอร์เรย์ได้ทำการศึกษา ความต้องการทางจิตวิทยาของบุคคลในกลุ่มหนึ่งและได้แบ่งความต้องการทางจิตวิทยาออกเป็น 20 ชนิด ความต้องการของเมอร์เรย์ที่ยังคงใช้อยู่ในปัจจุบันนี้มีดังต่อไปนี้

- 1) ความต้องการใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement)
- 2) ความต้องการที่มีความสัมพันธ์กับคนอื่น (Affiliation)
- 3) ความต้องการความก้าวร้าว (Aggression)
- 4) ความต้องการที่จะเป็นตอนของตนเอง (Autonomy)
- 5) ความต้องการที่จะมีอิทธิพลหรือบังคับผู้อื่น (Dominance)
- 6) ความต้องการที่จะแสดงออกเป็นเป้าแห่งสายตาคน (Exhibition)
- 7) ความต้องการที่จะปกป้องคุ้มครองรักษาผู้อื่น (Nurturance)

นอกจากศึกษาเกี่ยวกับประเภทความต้องการของมนุษย์ เมอร์เรย์ได้ค้นคิดหาวิธีที่จะวัดความต้องการประเภทต่างๆ โดยใช้แบบทดสอบที่เรียกว่า ทิมมาติก แอปเพอเซปชัน (Thematic Apperception Test) หรือที่เรียกย่อ ๆ ว่า TAT แบบทดสอบนี้ประกอบด้วยรูปภาพของคนที่อยู่ในสถานการณ์ต่างๆ ซึ่งเป็นสภาพการณ์ที่กำกวมผู้ทดสอบแสดงภาพให้ผู้รับการทดสอบดู และถามคำถามให้ผู้รับการทดสอบตอบ (บุญชม ศรีสะอาด, 2540)

2.2 ทฤษฎีของโคมส์

อาร์เธอร์ โคมส์ เป็นนักจิตวิทยามนุษย์นิยมที่กล่าวว่า ก่อนที่จะเข้าใจพฤติกรรมของบุคคลใดบุคคลหนึ่งจำเป็นต้องเข้าใจการรับรู้ของบุคคลนั้น ความจริง (Fact) ของแต่ละบุคคลจะเป็น

ความจริงเฉพาะบุคคลนั้น ตามความเข้าใจความหมาย ของโลกในการรับรู้ ของแต่ละบุคคล ดังนั้น ความจริง ในสายตาของแต่ละบุคคลก็อาจจะแตกต่างกับ ความจริง ที่คนภายนอกหรือคนอื่นเข้าใจ
หน้าที่ของครูหรือการศึกษาก็คือ การเข้าใจ Perceptual World ของนักเรียนแต่ละคนและ ช่วยให้นักเรียนแต่ละคน ได้บรรลุสัมฤทธิ์ผลในเรื่องต่อไปนี้

- 1) ช่วยผู้เรียนแต่ละคนให้เป็นปัจเจกบุคคล (Individuality)
- 2) ช่วยให้ผู้เรียนมีความภูมิใจในตนเองว่าเป็นบุคคลที่พิเศษ มีลักษณะเฉพาะตนและเป็นเอกลักษณ์ (Unique Individual)
- 3) ช่วยให้ผู้เรียนแต่ละคน ได้พัฒนาตามศักยภาพของตนอย่างเต็มที่

โคมส์ กล่าวว่า วัตถุประสงค์ด้านเจตพิสัย เป็นวัตถุประสงค์ที่มีความสำคัญมาก โรงเรียนควรจะเน้น วัตถุประสงค์ด้านเจตพิสัยตั้งแต่เด็กเริ่มเข้า โรงเรียน ซึ่งอาจจะหมายถึงตั้งแต่ชั้นเตรียมอนุบาลและ พยายามที่จะพัฒนาให้อยู่ในทางบวกอยู่เสมอ (บุญชม ศรีสะอาด, 2540)

2.3 ทฤษฎีของโรเจอร์ส

คาร์ล โรเจอร์ส เป็นนักจิตวิทยามนุษยนิยมผู้ซึ่งเป็นบิดาของการแนะแนวแบบ Non-Directive เป็นผู้หนึ่งที่เห็นความจำเป็นที่จะให้ความสำคัญแก่ผู้เรียน ว่าเป็นบุคคลที่มีความโน้มเอียงตามธรรมชาติที่จะพัฒนาตนเองทุกๆ ด้าน เพื่อจะรักษาหรือครองไว้ซึ่งความเป็นตัวของตัวเองและ พัฒนาให้ดีขึ้น ได้เขียนเสนอหลักการการเรียนรู้แบบมนุษยนิยมไว้ในหนังสือที่ชื่อว่า Freedom to Learn ดังต่อไปนี้

- 1) โดยธรรมชาติแล้วมนุษย์ทุกคนมีศักยภาพที่จะเรียนรู้
- 2) การเรียนรู้จะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อผู้เรียนรู้ว่าวิชาที่เรียนมีความหมายและมี ความสัมพันธ์ต่อจุดมุ่งหมายของชีวิตของผู้เรียน
- 3) ผู้เรียนจะต่อต้านการเรียนรู้ที่ผู้เรียนรู้สึกว่า เป็นการกระทำที่กระทบกระเทือน ชู เชิญ ความรู้สึกเกี่ยวกับตน ของผู้เรียน
- 4) ในกรณีที่มีการขู่เชิญจากสิ่งภายนอก (External Threats) ลดลง ผู้เรียนอาจจะ ค่อยๆ ยอมรับการเรียนรู้ที่รู้สึกว่าเป็นการกระทบกระเทือนต่อ ตน ได้บ้าง
- 5) ผู้เรียนอาจจะยอมรับรู้ประสบการณ์ใหม่ๆ และเริ่มเรียนรู้ถ้าหากการขู่เชิญจาก สิ่งภายนอกต่อตน ต่ำ
- 6) การเรียนรู้ที่สำคัญมักจะเกิดจากการลงมือกระทำของผู้เรียนเอง



7) ถ้านักเรียนมีส่วนร่วม และมีความรับผิดชอบในกระบวนการเรียนรู้จะช่วยในการเรียนรู้ของนักเรียนมากขึ้น

8) ถ้านักเรียนเป็นผู้ริเริ่มการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยทุ่มเททั้งด้านความรู้สึกละและสติปัญญาจะเป็นผลให้นักเรียนอยากเรียนรู้มากขึ้นอยู่ตลอดเวลา

9) การส่งเสริมให้ผู้เรียนประเมินผลสิ่งที่เรียนรู้ด้วยตนเองจะช่วยให้ผู้เรียนมีความคิดอิสระ เป็นตัวของตัวเอง มีความเชื่อมั่นในตนเอง และมีความคิดสร้างสรรค์

10) การเรียนรู้ที่จะเป็นประโยชน์ที่สุดต่อการมีชีวิตอยู่ในสมัยปัจจุบันก็คือ การเรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ หรือเรียนรู้อย่างไร และผู้เรียนจะต้องกล้าที่จะเปิดโอกาสให้ตนเองมีประสบการณ์ใหม่ และพยายามที่จะรับการเปลี่ยนแปลงที่เข้ามาในชีวิต เป็นส่วนหนึ่งของชีวิต (บุญชม ศรีสะอาด, 2540)

3. แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมวจา

3.1 วิธีของ แพลนเดอร์

แพลนเดอร์ คิดระบบของการสังเกตพฤติกรรมการสอนเน้นเฉพาะพฤติกรรมทางวจา โดยแบ่งประเภทของพฤติกรรมทางวจาออกเป็น 10 ประเภท แต่ละประเภทมีรหัสตัวเลขประจำดังแสดงในตารางที่ 1 เรียกระบบ Flander อย่างย่อว่า FIAC (Flander's Interaction Analysis Categories)

ตาราง 1 แสดงประเภทของพฤติกรรมทางวจา ของ Flander

แหล่งพฤติกรรม	การแสดงพฤติกรรม
พฤติกรรมของครู	1. ครูยอมรับความรู้สึกของนักเรียน
	2. ครูชมเชย สนับสนุน ให้กำลังใจ
	3. ครูยอมรับ หรือนำความคิดของนักเรียนมาใช้
	4. ครูถาม เพื่อให้นักเรียนตอบ
	5. ครูบรรยาย
	6. ครูแนะนำให้นักเรียนปฏิบัติตาม
	7. ครูวิจารณ์ หรือใช้อำนาจ
พฤติกรรมของผู้เรียน	8. นักเรียนตอบคำถามครู
	9. นักเรียนพูด โดยเป็นผู้เริ่มต้นพูดเอง
	10. การเงียบ หรือสับสนวุ่นวาย

แพลนเนอร์ จำแนกพฤติกรรมทางวาจาออกเป็น 2 ประเภท คือ พฤติกรรมของครูกับ พฤติกรรมของนักเรียน พฤติกรรมของครูมี 7 ประเภท เป็นพฤติกรรมที่จัดว่าเป็นอิทธิพลทางอ้อม 4 ประเภท จัดว่าเป็นอิทธิพลทางตรงมี 3 ประเภท ส่วนพฤติกรรมของนักเรียนมี 3 ประเภทประเภทใดในทุกๆ 3 วินาที (การใช้ตัวรหัสจะช่วยให้สามารถบันทึกได้ทันการ) จากวิธีดังกล่าวจะทำให้สามารถทราบได้ว่ามีพฤติกรรมประเภทใด เกิดขึ้นบ่อยครั้งหรือมากกว่า พฤติกรรมอื่นๆ และเทียบให้เป็นร้อยละออกมาได้ว่า มีพฤติกรรมใดเกิดขึ้นร้อยละเท่าใดของเวลาทั้งหมด

3.2 วิธีของศูนย์วิจัยและพัฒนาการสอน มหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด

ศูนย์วิจัยและพัฒนาการสอน มหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด (Stanford Center for Research and Development in Teaching) จัดจำแนกประเภทของพฤติกรรมการสอน (Taxonomy of Teaching Behavior) ออกเป็น 19 ด้าน คือ (กุลวิติ เรื่องเคช. 2518)

- | | |
|---|----------------------------|
| 1. ด้านลักษณะส่วนตัวกับอาชีพ | 2. ด้านการพูดกับแบบของภาษา |
| 3. ด้านการเตรียมการสอน | 4. ด้านการประเมินผล |
| 5. ด้านแรงจูงใจ | 6. ด้านวินัย |
| 7. ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน | 8. ด้านการบรรยาย |
| 9. ด้านการถามตอบ | 10. ด้านการให้ปฏิบัติงาน |
| 11. ด้านการใช้อุปกรณ์ | 12. ด้านการให้สิ่งเสริมแรง |
| 13. ด้านการทบทวน | 14. ด้านการถ่ายโยง |
| 15. ด้านการอนุমানกับการแก้ปัญหา | 16. ด้านการอภิปราย |

17. ด้านการรายงาน

18. ด้านการสอนให้เหมาะสมกับบุคคล

19. ด้านทักษะทั่วไป

แต่ละด้านจำแนกออกเป็นคุณลักษณะย่อยลงไป เช่น ด้านการเตรียมการสอน จำแนกเป็น 5 คุณลักษณะคือ คุณลักษณะเกี่ยวกับการวางแผนการสอน จุดมุ่งหมายของการสอนเนื้อหาวิชา วิธีสอนและกิจกรรม และการวัดผลและประเมินผล ด้านการใช้อุปกรณ์การสอนจำแนกเป็น 2 คุณลักษณะคือ คุณลักษณะเกี่ยวกับการเตรียมและการเลือกอุปกรณ์การสอนกับเกี่ยวกับการใช้และการรักษา เป็นต้น แต่ละคุณลักษณะจะมีข้อย่อยของประเภทพฤติกรรมหลายข้อ ผู้วิจัยจะทำการสังเกตการณ์สอนของของกลุ่มตัวอย่างประมาณ 30-45 นาที ทำการบันทึกว่า มีการปฏิบัติในพฤติกรรมข้อย่อยๆ ใดบ้าง แล้วนำมาให้คะแนน ถ้ามีพฤติกรรมอะไรก็ให้ 1 คะแนนในข้อนั้น (บุญชม, 2540)

4. แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้โดยการค้นคว้าด้วยตนเอง

การสอนโดยวิธีแบบค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง เป็นการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนมีอิสระในการแสวงหาและสร้างความรู้ ตอบสนองความสนใจใฝ่รู้ ตลอดจนฝึกการวิเคราะห์สังเคราะห์บูรณาการความรู้และความรับผิดชอบมุ่งมั่นในการทำงานให้สำเร็จ

จุดเด่น

- 1) ผู้เรียนได้เรียนเรื่องที่สนใจ ใฝ่รู้ สอดคล้องกับความต้องการ
- 2) ปลุกฝังนิสัยรักการค้นคว้า เพื่อตอบปัญหาด้วยตนเอง
- 3) รู้วิธีสร้างความรู้ด้วยตนเอง เช่น การหาข้อมูล วิเคราะห์ และสรุปข้อความรู้

ตาราง 2 แสดงขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

กระบวนการ / ขั้นตอน	กิจกรรม
1. รับรู้ (สังเกต) สิ่งที่ควรศึกษา	ผู้เรียนสังเกตสิ่งที่ตนสนใจ แล้วเลือกเรื่องที่ต้องการเรียนรู้ เช่น นกบินได้ ตั้งประเด็นปัญหาว่า “ทำไมนกจึงบินได้”
2. คิดวิเคราะห์ประเด็นปัญหา	ทำการวิเคราะห์ปัญหา ทำไมนกจึงบินได้เช่น 1. นำเป็นสัตว์ประเภทเดียวกับ เป็ด ไก่ แต่ทำไมนกจึงบินได้ 2. โครงสร้างกระดูกของนกต่างกับสัตว์อื่นอย่างไรบ้าง 3. นำกระดูกนก เป็ด ไก่ วัว ควาย มาเปรียบเทียบความแตกต่างกัน
3. สังเคราะห์ สร้างแนวปฏิบัติที่เหมาะสม (วางแผน)	แยกแยะประเด็นปัญหาแล้วเลือกว่าประเด็นปัญหาเหล่านั้นจะเป็นแหล่งข้อมูลที่ศึกษาค้นคว้าที่ใดบ้าง 1. นำกระดูกนกกมาดู 2. ศึกษาจากหนังสือในห้องสมุด 3. ปรึกษาครู / ผู้รู้ 4. ดูวิดีโอ ฯลฯ
4. ลงมือปฏิบัติ (หาความรู้)	สืบค้น ศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลตามแหล่งข้อมูลที่คิดได้ในข้อ 3 และนำมาสรุปเขียนเป็นรายงาน
5. ประเมินผลและปรับปรุง	นำข้อสรุปที่เขียนมารายงาน / เรียงความ / ให้เพื่อน ๆ ร่วมพิจารณา ส่งครูพิจารณาหรือนำไปเทียบเคียงกับใบความรู้หรือหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่ครูจัดไว้ แล้วปรับปรุงรายงาน / เรียงความให้ดีขึ้น
6. ชื่นชมต่อการปฏิบัติงาน	นำผลงานที่พัฒนาแล้วจัดทำเป็นเล่ม เรื่อง “ทำไมนกจึงบินได้” หรือฉันรู้แล้วว่านกบิน ได้เพราะเหตุใด จัดมอบให้ห้องสมุดโรงเรียนด้วยความชื่นชมในผลงานของตนเอง

การศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองนี้ อาจให้ดำเนินการเป็นรายบุคคล หรือเป็นกลุ่มย่อยก็ได้ โดยในขั้นที่ 1, 2, 3 ร่วมกันคิดทั้งในขั้นที่ 4, 5, 6 ให้แต่ละกลุ่มเป็นผู้ศึกษาค้นคว้ามานำเสนอต่อชั้นเรียน (บุญชม ศรีสะอาด, 2540)

5. แนวคิดเกี่ยวกับอัตมโนทัศน์

คำว่าอัตมโนทัศน์ เป็นคำที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 20 นี้เอง และในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า ในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องบุคลิกภาพของคนนั้นๆ ทฤษฎีอัตมโนทัศน์ เป็นทฤษฎีหนึ่งที่มีความสำคัญในการนำมาใช้อธิบายเกี่ยวกับการแสดงพฤติกรรมของคน (Burns, 1979) ซึ่งคำว่า อัตมโนทัศน์ เป็นแนวความคิดของนักจิตวิทยากลุ่มปรากฏการณ์นิยม หรือมนุษย์นิยม แสดงให้เห็นว่า การแสดงพฤติกรรมของคนนั้นเกิดจากการรับรู้สิ่งต่างๆ ของบุคคลนั้น มิใช่ดูจากสายตายากนอก ทฤษฎีดังกล่าวพยายามที่จะอธิบายว่า ทำไมคนแต่ละคนจึงรับรู้เกี่ยวกับตนเอง เช่นนั้นและมีผลอย่างไรต่อพฤติกรรมของเขา ให้ความสนใจเกี่ยวกับเจตคติที่แต่ละคนมีต่อตนเองว่ามีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรมและช่วยทำให้เข้าใจการรับรู้ ความต้องการ และเป้าหมายในชีวิตของคนๆ นั้น ดังนั้น ทั้งจิตวิทยาและนักการศึกษาจึงได้หันมาให้ความสนใจกับการสร้างอัตมโนทัศน์หรือเจตคติที่มีต่อการรับรู้เกี่ยวกับตนเอง เพราะเป็นที่ยอมรับว่าเด็กที่มีผลการเรียนต่ำมีแรงจูงใจต่ำ มีพฤติกรรมเกเรนั้น จะเป็นผู้มีเจตคติต่อตนเองหรือมีการรับรู้ตนเองในทางลบ เด็กหลายๆ คน ที่ไม่ประสบความสำเร็จในการมีชีวิตรองเนื่องจากสติปัญญาต่ำ หรือมีร่างกายพิการ แต่เพราะว่าเกิดจากการที่เขารับรู้ตนเองว่าเขาไม่มีความสามารถ ส่วนเด็กที่มีอัตมโนทัศน์ทางบวก จะรู้สึกว่าได้รับการยอมรับ รู้ว่าตนเองมีความสามารถและมีคุณค่า ซึ่งจะนำไปสู่ความสุขและความสำเร็จในชีวิตต่อไป

ดังนั้น อัตมโนทัศน์ จึงเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับความเชื่อที่แต่ละคนมีต่อตนเอง เป็นเรื่องของ การประเมิน และการตอบสนองหรือการแสดงพฤติกรรมนั่นเอง เช่น คนที่มีความเชื่อว่าตนเองอ้วนเกินไป รู้สึกมีปมด้อย ก็จะประเมินรูปร่างของตนเองในทางลบ พฤติกรรมที่แสดงออก คือ พยายามลดอาหาร ออกกำลังกาย ไม่ยอมออกสังคม และรู้สึกอีกอึดไม่สบายใจเมื่อมีคนมอง แต่ถ้าคนอ้วนคนนั้นไม่รู้สึกว่าตนเองมีปมด้อยกับความอ้วน ก็จะประเมินตนเองในทางบวก และจะมีพฤติกรรมที่ต่างจากที่กล่าว สำหรับคนที่มีความเชื่อว่าตนเองเป็นคนฉลาด จะประเมินตนเองในทางบวก พฤติกรรมที่แสดงออก คือ ความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าถาม กล้าแสดงความคิดเห็น ถ้าความเชื่อและการประเมินนั้น สอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้อื่นที่มีต่อคนๆ นั้น พฤติกรรมกล้าพูด กล้าแสดงความคิดเห็นนั้น ก็จะได้รับชื่นชม แต่ถ้าการประเมินนั้นไม่สอดคล้องกับที่ผู้อื่นมองเห็น พฤติกรรมกล้าพูดกล้าแสดงความคิดเห็นนั้นก็จะนำมาซึ่งความเบื่อหน่ายให้กับคนที่ได้รับฟัง พร้อมกับความรู้สึกที่ว่า “เรียกร้องความสนใจ” ในกรณีของคนที่มีมองตนเองว่าเป็นคนเก็บตัว จะประเมินตนเองในทางลบ พฤติกรรมที่แสดงออก คือ ไม่ใคร่กล้าที่จะพูดจาสูงส่งกับผู้ใด เหนียมอายชอบอยู่ตามลำพัง เป็นต้น

จากความหมายที่นักจิตวิทยาหลายๆ ท่านได้ให้ไว้เกี่ยวกับคำว่าอัตมโนทัศน์ (Snygg & Combs, 1949., Rogers, 1951., Lazarus, 1963, Kendler, 1963 และ Felker, 1974) สรุปสาระได้ สอดคล้องต้องกันว่า อัตมโนทัศน์ คือ ภาพของตนเอง ซึ่งเกิดจากความคิด ความรู้สึกเจตคติ การรับรู้ การตีความเกี่ยวกับรูปร่างลักษณะ ความสามารถ และคุณค่าของตนเอง

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่านักจิตวิทยาแต่ละคนได้เน้นให้เห็นถึง เจตคติที่คนมีต่อตนเอง ซึ่งประกอบด้วยสามส่วนคือ

- 1) ภาพของตนเอง เป็นภาพที่เกิดขึ้นจากการที่แต่ละคนได้มองตนเองจากท่าทีที่ผู้อื่นคิดเกี่ยวกับตัวเขา เป็นภาพที่เกิดจากความเชื่อ อาจจะเป็นจริง หรือมิใช่ความจริง
- 2) เป็นเรื่องของอารมณ์ความรู้สึก และการประเมินภาพที่มองว่าผู้นั้นรู้สึกอย่างไรกับภาพนั้น ฟังพอใจ หรือไม่ฟังพอใจ
- 3) เป็นเรื่องของการแสดงพฤติกรรมในลักษณะหนึ่ง โดยเฉพาะ

5.1 ความสำคัญของอัตมโนทัศน์

จากที่กล่าวมาจะเห็นว่า อัตมโนทัศน์ เป็นตัวกำหนดพฤติกรรม ใครจะแสดงพฤติกรรมเช่นใดนั้น ขึ้นอยู่กับว่าเขามีความรู้สึกคิดเกี่ยวกับตนเองในลักษณะใด บวก หรือ ลบ ถ้ามีอัตมโนทัศน์ในทางบวก ก็จะมีพฤติกรรมในทางบวก เช่น

- 1) ประเมินตนเองในทางบวก
- 2) มีความเชื่อมั่นในตนเอง
- 3) มองเห็นศักดิ์ศรี และคุณค่าในตนเอง
- 4) นับถือตนเอง
- 5) ยอมรับตนเอง และเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง

ส่วนผู้ที่มีอัตมโนทัศน์ในทางลบ ก็จะเป็นผู้ที่

- 1) ประเมินตนเองในทางลบ
- 2) มองตนเองต่ำ ไร้คุณค่า
- 3) ไม่ยอมรับตนเอง มองตนเองไม่มีความสามารถ
- 4) มีอารมณ์น้อยเนื้อต่ำใจ เหงา ว้าเหว่

อัตมโนทัศน์ได้รับอิทธิพลจากบุคคลสำคัญๆ รอบๆ ข้าง จากกิริยาท่าทีต่างๆ เด็กจะรับรู้ว่าคุณมีความสามารถ หรือมีคุณค่าหรือไม่ จากปฏิกริยาต่างๆ เหล่านี้ การแสดงพฤติกรรมของแต่ละคนจะมีความคงเส้นคงวากับสิ่งที่เขามองตนเอง กับสิ่งที่เขาประเมินตนเอง และตีความเกี่ยวกับตนเอง ด้วยเหตุนี้จึงทำให้การมองสิ่งต่างๆ ของคนแต่ละคนแตกต่างกัน คนหนึ่งก็ตีความไปอย่าง



หนึ่ง อีกคนหนึ่งก็ตีความไปอีกอย่างหนึ่ง คนจะตีความอย่างไรนั้นขึ้นอยู่กับว่าคนๆ นั้นมองตนเอง ในทางบวก หรือ ทางลบ นั่นเอง

5.2 ความสำคัญของอ้อมโนทัศน์ต่อความสำเร็จในการเรียน

คนที่เป็นครูย่อมจะต้องรับรู้เกี่ยวกับความจริงข้อหนึ่งที่ว่า เด็กที่มีอ้อมโนทัศน์ในทางบวกรู้ว่าตนเองเป็นผู้มีความสามารถ มักจะเป็นผู้ที่ประสบผลสำเร็จในการเรียน ในทางตรงกันข้ามเด็กที่มีอ้อมโนทัศน์ในทางลบ มักจะเป็นผู้ที่ประสบความล้มเหลวในการเรียน ดังนั้น อ้อมโนทัศน์จึงเป็น ตัวที่แสดงให้เห็นถึงความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการเรียน จากการวิจัยที่ทำในระหว่างปี 1960 ได้กล่าวถึงลักษณะเด็กที่ประสบผลสำเร็จในการเรียนและไม่ประสบผลสำเร็จ ดังนี้

ลักษณะเด็กที่ประสบผลสำเร็จในการเรียนเด็กพวกนี้จะมีอ้อมโนทัศน์ในบวก มีลักษณะ มั่นใจในตนเอง ยอมรับตนเอง เข้าใจในความสามารถของตน และเห็นคุณค่าในตนเองลักษณะเด็ก ที่ไม่ประสบผลสำเร็จในการเรียนเด็กพวกนี้จะมีอ้อมโนทัศน์ในทางลบ มีความรู้สึกว่าคุณค่าตนเองไม่มี ความสามารถที่จะทำงานต่างๆ ให้สำเร็จ ไม่กระตือรือร้นอยากเรียน ขาดความมั่นใจในตนเอง มอง ตนเองอย่างไม่มีคุณค่าไม่ศรัทธาในความสามารถของตนเอง นอกจากนี้มักแสดงพฤติกรรมที่ไม่ ใคร่เหมาะสมกับวัย

5.3 บรรยากาศในชั้นเรียน

องค์ประกอบ 6 อย่างที่ครูจะต้องคำนึงถึงในการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน ซึ่งจะนำไปสู่ การพัฒนาอ้อมโนทัศน์ คือ

1) บรรยากาศที่ทำให้ท่ายกระตือรือร้นให้กำลังใจเพื่อให้เด็กประสบผลสำเร็จในการทำงาน พุดให้เด็กรู้สึกว่าคุณเชื่อในความสามารถของเด็กที่จะทำงานนั้น ๆ แม้ว่าจะเป็นงานที่ค่อนข้างยาก ให้ เด็กรู้สึกมีอิสระที่จะทำอะไรให้รู้สึกว่าคุณบังคับ

2) บรรยากาศที่มีอิสระบรรยากาศที่จะช่วยให้เด็กมีการยอมรับนับถือในตนเอง คือ บรรยากาศที่มีอิสระ เด็กมีโอกาสที่จะเลือก ซึ่งเด็กสามารถตัดสินใจเลือกสิ่งที่มีความหมายและมี คุณค่า ซึ่งทั้งนี้รวมถึง โอกาสที่จะทำผิดพลาดด้วย บรรยากาศเช่นนี้จะก่อให้เกิดการเรียนรู้ เด็กจะ เกิดความมั่นใจในตนเองที่จะศึกษาค้นคว้าไม่เกิดความตึงเครียด

3) บรรยากาศซึ่งมีการยอมรับนับถือ การที่ครูเห็นคุณค่าในตัวเด็กเป็นสิ่งสำคัญใน การพัฒนาอ้อมโนทัศน์ เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนไม่มีอะไรสำคัญเท่ากับความรู้สึกที่ครูเห็น ว่าเด็กเป็นบุคคลสำคัญมีคุณค่าและสามารถเรียนได้ ถ้าครูมีความรู้สึกเช่นนี้ให้กับเด็กอย่างจริงจัง จะมีผลต่อการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของเด็ก นอกจากนั้นเด็กก็จะรู้สึกว่าคุณค่าและยอมรับนับ

ถือในตนเองด้วย ความรู้สึกนี้เป็นสิ่งจำเป็นมาก สำหรับเด็กที่มีปมด้อย ขาดความมั่นใจในตนเอง ดังนั้น จึงควรพยายามถ่ายทอดความรู้สึกนี้ให้เด็กได้รับ

4) บรรยากาศที่มีความอบอุ่นความรู้สึกทางด้านจิตใจมีผลต่อความสำเร็จในการเรียน เช่นเดียวกับเด็กที่เด็กตระหนักว่าตนเองมีคุณค่า ดังนั้นการที่ครูมีความเข้าใจ เป็นมิตร ยอมรับ ตลอดจนให้ความช่วยเหลือ จะทำให้เด็กเกิดความรู้สึกอบอุ่นสบายใจ อยากเข้าไปติดต่อกับ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะส่งผลมายังการเรียนของเด็ก ดังนั้นบรรยากาศที่มีความอบอุ่น การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และเด็กรู้ว่าครูเอื้ออาทรกับการกระทำของตน จะทำให้เด็กเกิดความรู้สึกรักโรงเรียน

5) บรรยากาศแห่งการควบคุม Coopersmith (1967) กล่าวว่า เด็กที่อยู่ในบรรยากาศที่ปล่อยตามสบาย จะพัฒนาการยอมรับนับถือตนเองได้น้อยกว่าเด็กที่อยู่ในบรรยากาศแห่งการควบคุม ดังนั้นเป็นความจำเป็นที่ครูจะต้องฝึกให้เด็กมีวินัย แต่มีได้อยู่ภายใต้การควบคุมลงโทษ ครูจะต้องชี้แจงให้เข้าใจว่า ทำไมจึงต้องทำสิ่งนี้ แต่ไม่ทำสิ่งนั้น วิธีการพูดของครูเป็นสิ่งสำคัญ ต้องสุภาพแต่มีความหนักแน่น อีกสิ่งหนึ่งที่ครูจะต้องคำนึงถึง คือ ไม่ให้สิทธิพิเศษกับเด็กบางคน มิเช่นนั้นจะเกิดปัญหาว่าทำไมคนนี้ จึงทำได้แต่คนนั้นไม่ได้ เทคนิคการควบคุมที่ใช้ได้ผลดี โดยไม่让孩子รู้ตัวคือ การที่ครูพูดให้เด็กเข้าใจว่า ทุกคนล้วนเป็นคนที่มีความสำคัญต่อครูทั้งสิ้น ดังนั้นไม่ว่าเด็กจะทำอะไรเราจะแค้นต่อการกระทำนั้นๆ ของเขา

6) บรรยากาศแห่งความสำเร็จเป็นสิ่งทีครูควรสร้างให้เกิดขึ้นในชั้นเรียน Maehr (1967) กล่าวว่า การเห็นชอบจากบุคคลที่มีความสำคัญต่อเด็กจะมีผลต่อความสำเร็จในการกระทำกิจกรรมต่างๆ ของเด็ก และการไม่ได้รับความเห็นชอบจะมีผลต่อความสำเร็จในการทำกิจกรรมต่าง ๆ น้อยลง ครูที่ฉลาดมักจะถูกถึงจุดที่เด็กประสบความสำเร็จมากกว่าพูดเกี่ยวกับความล้มเหลว การที่คนเราคำนึงถึงแต่ความล้มเหลวจะมีผลทำให้มีความคาดหวังต่ำ ซึ่งไม่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีขึ้น Combs and Snygg (1969) กล่าวว่า คนเราจะเรียนรู้ว่าตนเองมีความสามารถนั้นมีใช้จากความล้มเหลวต่อความสำเร็จ (พรรณี ชูทัย เจนจิต, 2545)

6. หลักของการประเมินผล

นพเก้า ณ พัทลุง ได้กล่าวไว้ว่า คำว่าการประเมินผลหรือ “assessment” มาจากคำภาษาฝรั่งเศสว่า “assier” หมายถึง ช่างๆ และคอยชี้แนะ เป็นกระบวนการระบุถึงสิ่งที่ถูกและสิ่งที่ผิด รวมถึงวิธีการแก้ไขข้อบกพร่องนั้น เพื่อนำไปสู่การพัฒนาของแต่ละบุคคล

ในบริบทของการศึกษา การประเมินผล จึงหมายถึง กระบวนการรวบรวมและอภิปรายข้อมูลของผู้เรียนในด้านความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถการปฏิบัติ ซึ่งเป็นผลมาจากประสบการณ์ในการเรียนรู้ โดยมีหลักการของการประเมินผลที่สำคัญ ดังนี้

- 1) การประเมินผลต้องให้ความสำคัญกับผู้เรียนเป็นอันดับแรก เพื่อพัฒนาผู้เรียนในทุกๆ ด้าน อีกทั้งช่วยสร้างแรงจูงใจและเจตคติที่ดีในการเรียน
- 2) การประเมินผลควรสอดคล้องกับความสำเร็จของผู้เรียน
- 3) สิ่งที่จะประเมินควรพิจารณาจากสิ่งที่สำคัญและมีความหมายสำหรับผู้เรียน
- 4) การประเมินผลสามารถทำได้ในลักษณะง่ายๆ เช่น การสังเกต การอภิปราย การสัมภาษณ์ หรือในลักษณะของความซับซ้อน เช่น การนำเสนอผลงาน การผลิตชิ้นงาน และควรต้องสร้างความมั่นใจได้ว่าการประเมินผลครอบคลุมไปยังพัฒนาการของทักษะและความรู้ที่ต้องการให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จ
- 5) การแสดงความเข้าใจของผู้เรียน รายชื่อชิ้นงาน และการนำเสนอผลงานเป็นสิ่งที่ช่วยผู้สอนในการจัดหาประสบการณ์และการประเมินผลที่หลากหลาย

การประเมินผล ประกอบด้วยเกณฑ์ประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญดังนี้

- 1) ความเที่ยงตรง (Validity) คือ การวัดผลได้ตรงตามเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับการสอน
- 2) ความเชื่อมั่น (Reliability) คือ ผลจากการวัดนั้นมีความคงที่และเชื่อถือได้
- 3) ความเป็นปรนัย (Objectivity) คือ การประเมินภาระงานและกระบวนการให้คะแนนที่มีการออกแบบลักษณะของการให้คะแนนอยู่บนมาตรฐานเดียวกัน
- 4) ความยุติธรรม (Fairness) คือ การวัดผลที่คะแนนอยู่บนเกณฑ์การประเมิน ซึ่งมีความคงที่สำหรับผู้เรียนทุกคน ผู้เรียนทุกคนมีโอกาสเท่ากันทุกอย่างในการทดสอบนอกจากนั้นการประเมินผลควรวัดได้ครอบคลุมพฤติกรรมทั้ง 3 ด้าน คือ ความรู้ ทักษะกระบวนการและจิตพิสัย (นิตยา แซ่เอี้ยว, 2551)

7. องค์ประกอบองค์ที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา

ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2525 (2530: 810) ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ไว้ว่า หมายถึง ความสำเร็จและ พจนานุกรมฉบับเฉลิมพระเกียรติ พุทธศักราช 2539 (2530: 529) ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ไว้ว่า หมายถึง ความสำเร็จ ส่วน ชาวาล แพร์ตกุล (2516: 15) กล่าวถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ว่า หมายถึง ความสำเร็จในด้านความรู้ ทักษะ และสมรรถภาพด้านต่างๆของสมอง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนควรประกอบด้วยสิ่งสำคัญอย่างน้อย 3 สิ่งคือ ความรู้ ทักษะ และสมรรถภาพสมองด้านต่างๆ ซึ่ง จรินทร์ ธานีรัตน์ (2518: 6) ได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ว่า หมายถึง

ความสำเร็จที่ได้จากความรู้ ความสามารถหรือทักษะ หรือหมายถึงผลงานการเรียนการสอน หรือ ผลงานที่เด็กได้จากการประกอบกิจกรรมส่วนนั้นๆ ก็ได้ ส่วน จิราพร โปธิสุวรรณ (2511: 15) ได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ ดังนี้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคือการทำให้อำนาจ (knowledge attained) หรือการพัฒนาทักษะในทางการเรียน ซึ่งโดยปกติก็พิจารณาจากคะแนนสอบที่กำหนดให้ หรือคะแนนที่ได้จากงานที่ครูมอบให้ หรือทั้งสองอย่าง

สรุปได้ว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คุณลักษณะและความสามารถของบุคคลที่เกิดจากการเรียนการสอน เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกิดจากการฝึกฝนอบรมหรือจากการสอน

องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเกี่ยวกับองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการเรียนรู้ของมนุษย์ ได้มีผู้ให้ความสนใจและทำการศึกษาค้นคว้าไว้มาก โดยเฉพาะนักการศึกษาและนักจิตวิทยา จากการศึกษาค้นพบว่า องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการเรียนรู้ของมนุษย์นั้น ได้แก่ องค์ประกอบที่เกี่ยวกับสมรรถภาพทางสมองของมนุษย์หรือด้านสติปัญญา และองค์ประกอบที่อยู่นอกเหนือสมรรถภาพทางสมองหรือองค์ประกอบที่ไม่ใช่ความสามารถทางด้านสติปัญญาของมนุษย์

7.1 องค์ประกอบทางด้านสมรรถภาพสมองหรือองค์ประกอบด้านสติปัญญา มีนักการศึกษาและนักจิตวิทยาทำการศึกษาค้นคว้า และได้ให้กำเนิดทฤษฎีเกี่ยวกับสมรรถภาพของสมองของมนุษย์ไว้หลายทฤษฎี เช่น

7.1.1 ทฤษฎีองค์ประกอบเดียว (uni - factoe - theory) ของบินด์และไซมอน (Binet and Simon) ซึ่งมีความเชื่อว่าสมรรถภาพทางสมองของมนุษย์ประกอบด้วยส่วนเดียวคือองค์ประกอบต่างๆไป ในการทำกิจกรรมใดๆ ก็ตาม องค์ประกอบต่างๆไป จะเป็นผู้สั่งงานในการประกอบกิจกรรมทุกอย่าง (ลัวัน สายยศ. 2522: 37)

7.1.2 ทฤษฎีสององค์ประกอบ (bi - factor - theory) ของชาร์ล สเปียร์แมน (Charles Spearman) ทฤษฎีนี้มีความเชื่อว่าสมรรถภาพทางสมองของมนุษย์ของคนเรานั้นมีองค์ประกอบอยู่ 2 ประการ คือ องค์ประกอบต่างๆไป (general factor หรือ F - factor) เป็นความสามารถพื้นฐานทางสมองและเป็นความสามารถต่างๆไปในการประกอบกิจกรรม ในแต่ละคนจะมีความสามารถมากน้อยแตกต่างกัน และองค์ประกอบเฉพาะ (specific factor หรือ S - factor) เป็นความสามารถเฉพาะลงไปในการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง ทำให้มนุษย์แตกต่างกันเป็นความสามารถพิเศษที่มีอยู่ในแต่ละบุคคล ในการแสดงออกซึ่งความคิดหรือการกระทำใดๆก็ตามย่อมต้องอาศัยองค์ประกอบทั้งสองประการนี้ (สมบูรณ์ ชิดพงษ์ และสำเร็จ บุญเรืองรัตน์)

7.1.3 ทฤษฎีหลายองค์ประกอบ (Multiple factor theory) ของเซอร์สโตน (Thurstone) ทฤษฎีนี้มีความเชื่อว่าสมรรถภาพทางสมองของมนุษย์ของคนเรานั้นมีองค์ประกอบอยู่หลายอย่าง โดยสมรรถภาพพื้นฐานทางสมอง (primary mental abilities) ของมนุษย์มีอยู่ 7 ด้านคือ สมรรถภาพทางสมองด้านภาษา (verbal factor หรือ V - factor) สมรรถภาพทางสมองด้านเหตุผล (reasoning factor หรือ R - factor) สมรรถภาพทางสมองด้านมิติสัมพันธ์ (spatial factor หรือ S - factor) สมรรถภาพทางสมองด้านความจำ (memory factor หรือ M - factor) สมรรถภาพทางสมองด้านการรับรู้ (perceptual factor หรือ P - factor) สมรรถภาพทางสมองด้านความคล่องแคล่วในการใช้คำ (word factor หรือ W - factor) (สายวรุณ บุญคง. 2533: 29)

7.1.4 ทฤษฎีโครงสร้างสามมิติของสมรรถภาพทางสมอง (three factor intellect model) ของกิลฟอร์ด (Guilford) ซึ่งได้พัฒนามาจากทฤษฎีหลายองค์ประกอบ ของเซอร์สโตน แล้วเสนอโครงสร้างจำลองของสมรรถภาพของสมองในรูปสามมิติคือ มิติเนื้อหาการคิด ประกอบด้วย ภาพ สัญลักษณ์ ภาษาและพฤติกรรม มิติวิธีการประกอบด้วย การรู้จักและเข้าใจ ความจำ การคิดอเนกนัย และการประมาณค่า มิติผลของการคิดประกอบด้วย หน่วย กลุ่ม ความสัมพันธ์ ระบบการแปลงรูป และการประยุกต์ (สายวรุณ บุญคง. 2533: 29)

7.2 องค์ประกอบทางด้านไม่ใช่สมรรถภาพสมอง หรือองค์ประกอบด้านที่ไม่ใช่ความสามารถทางด้านสติปัญญา ในขณะที่เดียวกันมีนักการศึกษาและนักจิตวิทยา อีกจำนวนหนึ่งได้ทำการศึกษาค้นคว้าถึงองค์ประกอบที่อยู่นอกเหนือสมรรถภาพทางสมอง หรือองค์ประกอบที่ไม่ใช่ความสามารถทางด้านสติปัญญา ทั้งนี้เพราะผู้ที่มีสติปัญญาเท่ากันมิใช่ว่าจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเท่ากัน ซึ่งองค์ประกอบด้านนี้จะสามารถปรับปรุงให้ดีขึ้นได้ในบางองค์ประกอบ เพื่อให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนดีขึ้น ซึ่งนักการศึกษาและนักจิตวิทยาที่ศึกษาค้นคว้าด้านนี้ เช่น ทราเวอร์ (Travers 1958: 396) กล่าวไว้ว่า ตัวแปรทางด้านที่ไม่ใช่ความสามารถทางด้านสติปัญญา เช่น การปรับตัว สภาพทางบ้าน ความสนใจ ความมุ่งมั่น ทักษะที่มีต่อสถาบัน ต่อวิชาที่เรียน และต่ออาจารย์ที่สอน ต่างมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนและได้นั้นอีกว่า การทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนถึงแม้จะออกข้อสอบได้ดีเยี่ยมเพียงไร ค่าสหสัมพันธ์สูงสุดจะมีค่าไม่เกิน 0.7 และ เอ็ดเวิร์ด (Edward. 1965: 96 -99) ได้ศึกษาผลออกมาคล้ายกับทราเวอร์ส ว่าสิ่งที่มีอิทธิพลต่อผลการเรียนของนักเรียน นอกเหนือจากสติปัญญาแล้วก็คือ ความสนใจ ปัญหาส่วนตัว พื้นฐานทางครอบครัว ฐานะทางสังคม สภาพทางบ้าน เป็นต้น ส่วนเมอเรนส์ (Mehrens. 1973: 402) ได้กล่าวว่านักเรียนจะเรียนได้ดีเพียงไรนั้น ไม่ได้ขึ้นอยู่กับความสามารถ หรือเชาว์ปัญญาอย่างเดียว องค์ประกอบอื่นก็อาจมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ เช่น วุฒิภาวะ แรงจูงใจ ทักษะทางการเรียน ทักษะคตินักเรียนที่มีต่อคุณค่าทางการศึกษา ต่อครู ต่อโรงเรียนและต่อวิชาที่เรียน

และ แซนฟอร์ด (Sanford. 1965: 195) ได้รายงานว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแม้จะมีความสัมพันธ์กับเซาว์ปัญญา แต่เซาว์ปัญญาไม่สามารถทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้อย่างสมบูรณ์ ดังนั้นการตัดสินใจเกี่ยวกับอนาคตทางการศึกษาของนักเรียนควรต้องศึกษาตัวแปรทางด้านที่ไม่ใช่สติปัญญาควบคู่กับตัวแปรทางด้านสติปัญญาด้วย ซึ่ง แมคเคลแลนด์ (McClelland. 1969: 2339-A) ได้ศึกษาตัวแปรที่ไม่ใช่ความสามารถทางด้านสติปัญญาที่คาดว่าจะมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อันได้แก่ แรงจูงใจ พื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม ความสนใจเบื้องต้น พบว่าค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทางด้านที่ไม่ใช่สติปัญญากับผลการเรียนสูงตั้งแต่ 0.30 ถึง 0.56 และเป็นค่าที่มีนัยสำคัญทางสถิติ และ โบว์แมน (Bowman. 1965: 8) พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่ได้ขึ้นอยู่กับตัวแปรทางด้านสติปัญญาเพียงอย่างเดียว แต่ขึ้นอยู่กับตัวแปรอื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับสติปัญญา เช่น วิธีสอนของอาจารย์ อาจารย์กับนักศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับเพื่อน โดย อานาตาซี (Anastasi. 1976: 142) กล่าวว่าไว้ว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนั้น ไม่ได้ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบทางด้านสติปัญญาเพียงอย่างเดียว หากแต่ยังต้องอาศัยองค์ประกอบด้านอื่นๆรวมอยู่ด้วย เช่น การเอาใจใส่ทางการศึกษาทัศนคติและการปรับตนทางการศึกษา เป็นต้น (วิโชติ พงษ์ศิริ, 2540)

8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นิศา แซ่เอี้ยว (2551) การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความสามารถในการแก้ปัญหาและเจตคติต่อวิชาการส่งเสริมการขาย ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 ก่อนและหลังเรียน โดยใช้วิธีสอนตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2/6 โรงเรียนเมืองชลพาณิชย์การ อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี จำนวน 40 คน ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 5 แผน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา และแบบวัดเจตคติ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการทดสอบค่าคะแนนที (T-test)

ผลการวิจัย พบว่า

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 หลังเรียนโดยใช้วิธีสอนตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 หลังเรียนโดยใช้วิธีสอนตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

3. เจตคติของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 หลังเรียนโดยใช้วิธีสอนตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง อยู่ในระดับดี

วิโชติ พงษ์ศิริ (2540) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนแบบคอนสตรัคติวิซึ่มด้วยวิธีสอนแบบแก้ปัญหากับการสอนตามคู่มือ ครู ผลการศึกษา พบว่า นักเรียนได้รับการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนแบบคอนสตรัคติวิซึ่มมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สาคร ธรรมศักดิ์ (2541) ได้ศึกษาเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ สิ่งแวดล้อม และความสามารถในการคิดแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนตามแนวคอนสตรัคติวิสต์แบบร่วมมือกับการสอนตามคู่มือครู โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 80 คนแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 40 คน และกลุ่มควบคุม 40 คน ผลการศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนกลุ่มควบคุมกับกลุ่มทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และความสามารถในการคิดแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมของนักเรียนกลุ่มควบคุมกับกลุ่มทดลอง แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

อัศวิน พิงตระกุล (2542) ได้ศึกษาเพื่อเปรียบเทียบผลที่เกิดจากการเรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางตามแนวคอนสตรัคติวิซึ่มกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นครูเป็นศูนย์กลางในวิชาศิลปะกับชีวิต โดยเน้นศึกษาในด้านความคิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหา และกระบวนการกลุ่ม ผลการศึกษา พบว่า ผลการเรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางตามแนวคอนสตรัคติวิซึ่มสูงกว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นครูเป็นศูนย์กลาง ในด้านความคิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหาและกระบวนการกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อดิศักดิ์ และคณะ (2544) การวิจัยครั้งนี้ต้องการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคอมพิวเตอร์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนของรัฐ ที่อยู่ในจังหวัดลพบุรี กลุ่มตัวอย่างจำนวน 495 คน ซึ่งสุ่มแบบมีชั้นภูมิ เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามและแบบทดสอบ และวิเคราะห์ผลด้วยร้อยละ ไคสแควร์ และการวิเคราะห์เส้นทาง

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระยะเวลาในการเดินทางมาศึกษา อาชีพผู้ปกครอง ระดับการศึกษา ผู้ปกครอง อัตราส่วนระหว่างนักเรียนกับครู วุฒิการศึกษาของครู สถิติการขาดเรียน และวิธีการสอนของครูมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน 2) เจตคติที่มีต่อการเรียนส่งผลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และมีผลทางอ้อมผ่านการปรับตัวของนักเรียนกับเพื่อน ความสนใจในวิชาชีพ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความรับผิดชอบ และทักษะพื้นฐานทางคอมพิวเตอร์การปรับตัวของนักเรียนกับเพื่อนส่งผลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสนใจในวิชาชีพส่งผลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและมีผลทางอ้อมผ่านทางแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ส่งผลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและมีผลทางอ้อมผ่านทางความรับผิดชอบและทักษะพื้นฐานทางคอมพิวเตอร์ ความรับผิดชอบส่งผลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและมีผลทางอ้อมผ่านทางทักษะพื้นฐานทางคอมพิวเตอร์ ทักษะพื้นฐานทางคอมพิวเตอร์ส่งผลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

นันทกา วรวัสส์ (2547) การวิจัยในครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาระดับปัญหาการเรียนของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ ใน 6 ด้าน คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านหลักสูตร ด้านการวัดและประเมินผล ด้านผู้เรียน ด้านผู้สอน และด้านสื่อการเรียนการสอนและสิ่งอำนวยความสะดวก เปรียบเทียบระดับปัญหาการเรียนของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ จำแนกตามตัวแปร เพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาขาวิชาที่ศึกษา รายได้ผู้ปกครองต่อเดือน และอาชีพผู้ปกครอง ตลอดจนรวบรวมข้อมูลเสนอแนะเกี่ยวกับการเรียนของนักศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจระดับปริญญาตรี (2 ปี ต่อเนื่อง) สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพฯ ชั้นปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2547 จำนวน 144 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่าและแบบสอบถามปลายเปิด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน t -test และ F -test

ผลวิจัยพบว่า

1. ปัญหาการเรียนของนักศึกษา ทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง
2. นักศึกษาที่มีเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สาขาวิชาที่ศึกษา รายได้ผู้ปกครองต่อเดือน และอาชีพผู้ปกครองแตกต่างกัน มีปัญหาการเรียนโดยรวม และรายได้แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
3. นักศึกษาได้เสนอแนะปัญหาการเรียน และวิธีการแก้ปัญหาในทุกด้าน

Chiang, S. H. (1994) ได้ศึกษาผลการทดลองสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา 6 แห่ง ในประเทศไทยได้หวั่น โดยใช้แนวการสอนตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ในเนื้อหาวิชา

ฟิสิกส์ เรื่อง ความดันของเหลวและแรงลอยตัว โดยเน้นการแก้โจทย์ที่คลาดเคลื่อนของนักเรียนเกี่ยวกับแรงลอยตัว ผลการศึกษา พบว่า กิจกรรมการทดลอง ได้พัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และกระบวนการปรับเข้าโครงสร้าง เป็นการกำจัดมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนของนักเรียนออกไปได้ ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

Wade, E. G. (1995) ได้ศึกษาผลของการสอนคณิตศาสตร์ แบบแก้ปัญหาตามแนวคอนสตรัคติวิซึม ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความเชื่อมั่นในตนเอง และเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนเกรด 5 และใช้การวิจัยเชิงคุณภาพในการศึกษาความเชื่อมั่นในตนเองและเจตคติ ผลการศึกษา พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มตัวอย่างสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกจากนี้ยังพบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำเมื่อเรียน โดยวิธีสอนแบบแก้ปัญหาตามแนวคอนสตรัคติวิซึม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และจากการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพพบว่า ความเชื่อมั่นในตนเองและเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่างสูงขึ้น

